

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Perustehtävä

Koulutusliikelaitos vastaa toisen asteen koulutuksen järjestämisestä Kainuussa ja Koillismaalla, ja on valtakunnallisesti kilpailukykyinen koulutuspalveluiden järjestäjä. Koulutusliikelaitos toimii yhtenä Vuokatin säätiön taustayhteisönä ja omistajana, sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjänä Vuokatin säätiön ylläpitämässä Vuokatin urheiluopistossa. Kainuun ammattiopistolla on kiinteät toimipisteet Kajaanissa, Kuusamossa, Vantaalla ja Vuokatissa. Kajaanin lukion toimipiste on Kajaanissa. Lisäksi tytäryhtiö Edukai Oy tuottaa markkinaehtoisia koulutuspalveluita.

Ammatillisen koulutuksen tulosalue vastaa ammatillisista perustutkinto-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista, työelämälle tarjottavista koulutus- ja asiantuntijapalveluista, oppisopimuskoulutuksesta sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA-koulutuksesta). Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan ammatillista osaamista sekä kasvua sivistyneeksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Se kehittää osaltaan työelämää ja vastaa työelämän osaamistarpeisiin, edistää yrittäjyyttä sekä antaa edellytyksiä kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukiokoulutuksesta ja aikuislukiopalveluista. Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Kajaanin lukiolla on valtakunnallinen erityistehtävä musiikissa. Lukiokoulutuksessa opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään, työhön ja kansainvälisyyteen.

Kumpikin koulutus antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin.

Toimintaympäristön muutos

Kainuussa ja Koillismaalla on useilla aloilla merkittävä työvoimapula. Tämä vaikuttaa merkittävästi ammatillisen koulutuksen tarvelähtöisen järjestämisen mahdollisuuksiin. Koulutukseen hakeutuneiden ja valmistuvien eri ikäisten opiskelijoiden määrä ei vastaa alueen työvoimatarpeisiin. Alueen elinvoimaisuuteen ja osaajatarpeeseen vastaaminen sekä ratkaisujen etsiminen ja toteuttaminen yhteistyökumppaneiden kanssa ovat toisen asteen koulutuksen ensisijaisia tehtäviä.

Laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan 1.8.2021. Yksi keskeisin muutos oli toisen asteen koulutuksen maksuttomuus eli koulutuksen järjestäjän on tarjottava opiskelijalle kaikki opiskelussa tarvittavat materiaalit ja välineet, mikä tulee huomioida talouden suunnittelussa. Maksuttoman toisen asteen aiheuttamat kustannukset ovat olleet korkeammat kuin oli odotettavissa. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole talousarvioperusteista mahdollisuutta kompensoida kustannuksia kokonaisuudessaan, vaikka vuoden 2024 talousarvioon esitetään lisäystä vajaa 20 m€.

Uudessa kevään 2023 hallitusohjelmassa esitetään toimia, joilla varmistetaan lukio- ja ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta ja laatua sekä opiskelijahyvinvointia hallituskauden aikana. Tavoitteena on myös vastata jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Jatkuvan oppimisen rahoituksen perusteita ammatillisessa koulutuksessa todennäköisesti muutetaan vastaamaan työikäisen väestön tarpeita samalla yksinkertaistaen ja kehittäen järjestelmää niin, että oppivelvollisten ja aikuisväestön koulutusten osuvuutta parannetaan eriyttäen ne rahoituksellisesti. Korkeakoulujen valintakoeuudistus vaikuttaa todennäköisesti lukiolaisten opintovalintoihin, joka voi vaikuttaa henkilöstötarpeisiin ja opetuksen suuntaamiseen tarvelähtöisesti.

Tulevina vuosina on varauduttava väestörakenteen muutoksista johtuvaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjäjärakenteen ja toiminnan kehittämiseen. Koulutusliikelaitoksen vahvuutena on se, että toisen asteen koulutus on yhtenäinen organisaatio, jossa hyödynnetään yhteisiä toimintoja, kuten digipalveluita ja kokonaisturvallisuuden hallintaa, markkinointia ja viestintää. Ammatillista ja lukiokoulutusta kehitetään silti erillisinä koulutusmuotoina. Väestömuutokset voivat näkyä toisen asteen koulutusten valtionosuusrahoituksissa ja mahdollisina rahoitusjärjestelmän uudistuksina hallituskauden aikana. Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton

toteutuminen sekä aikuisten jatkuvan oppimisen vahvistaminen yhdessä työelämän ja eri koulutusmuotojen ja -tasojen kanssa on keskeistä. Samalla on huomioitava asuntolatoiminnan merkitys opiskelun mahdollistajana.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talouden sopeuttamissuunnitelmassa vuosille 2023-2026 on koulutusliikelaitokselle asetettu yleinen henkilöstösäästötavoite 270 000 €, josta vuoden 2023 tavoite oli 45 000 €, vuoden 2025 tavoite on 180 000 € ja vuoden 2026 tavoite on 45 000 €. Yleiseen henkilöstösäästötavoitteeseen pyritään talouden sopeuttamissuunnitelmassa esitetyillä keinoilla, kuten eläköitymistä hyödyntämällä, määräaikaistuksia ja tehtäviä tarkastelemalla sekä tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja työn muotoilulla. Henkilöstömäärän kehityksen ja rekrytointitarpeiden säännöllistä tarkastelua sekä arviointia tehdään liikelaitoksen esihenkilökokouksissa ja yhdessä kaupungin henkilöstöpalveluiden kanssa. Työmarkkinajärjestöjen neuvottelemat palkankorotukset vaikuttavat siihen, että euromääräistä säästötavoitetta ei saavuteta. Säästötoimet tukevat silti kokonaisuuden sopeuttamista ja hallintaa.

Vuodelle 2025 suunniteltu sopeuttaminen valmistellaan osana vuoden 2024 talousarvion toimeenpanoa ennakoivalla otteella. Talouden sopeuttamistoimet suhteutetaan liikevaihdon ennakoituun pienemiseen niin, että koulutusliikelaitoksen toimintaedellytykset monialaisena koulutuksen järjestäjänä turvataan.

Talousarvion perustelut

Koulutusliikelaitoksen ensisijainen tehtävä ja tavoite on yleis- ja ammattisivistyksen, osaamisen ja tutkintojen tarjoaminen toisen asteen koulutuksen opiskelijoille. Lisäksi ammatillisen koulutuksen tehtävänä on osaavan työvoiman tuottaminen työelämän tarpeisiin. Tämä tavoite on yhä keskeisempää tulevana vuosina. Oppivelvollisuuden laajentuminen toisen asteen opiskelijoille on tuonut ammatilliseen ja lukiokoulutukseen uuden tehtävän ja painopistealueen. Aikuisten jatkuvan oppimisen merkitys vahvistuu tulevaisuudessa kummassakin oppilaitoksessa, ja tätä kautta ne ovat osa työelämän kehittämistä. Näiden myötä toimintamalleja ja erilaisia tukitoimia on mietittävä entistä aktiivisemmin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset vaihtelut on tunnistettu riskiksi vuoden 2018 lakimuutoksen myötä. KAO on pärjännyt menneinä vuosina kelluvassa sekä tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvassa budjettiperusteisessa rahoitusjärjestelmässä suhteellisen hyvin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän saama rahoitus on riippuvainen kaikkien koulutuksen järjestäjien yhdessä tuottamasta kokonaisuudesta.

Koulutusliikelaitoksen valtionosuusrahoitus vuodelle 2024 varmistuu vuoden 2023 lopulla. Valtiovarainministeriön vuoden 2024 talousarvioesityksen mukaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitukset kasvavat vuoteen 2023 verraten mm. kustannusnousun huomioiden myötä. Samalla ammatillisesta koulutuksesta poistetaan hoiva-avustaja- ja lähihoitajakoulutusten sekä ukrainalaisten pakolaisten ja TUVA-koulutuksen kertaluonteiset lisäykset.

Koulutusliikelaitoksessa arvioidaan, että valtionosuusrahoitus olisi kokonaisuudessaan samalla tasolla kuin vuonna 2023. Arvioon vaikuttaa ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärän hienoinen vähentyminen, vaikka opiskelijamäärän arvioidaan pysyvän edelleen hyvänä (KAO 3300 ja lukio 560). Opiskelijoiden valmistumisen arvioidaan pysyvän myös hyvänä vuonna 2024 reilut 1200 opiskelijaa KAOsta ja lukiosta 150. Muutoin talousarvion valmistelussa on otettava huomioon yleinen maailmanpoliittinen tilanne, kustannusten nousu ja kunta-alan palkkaratkaisut. Vuodelle 2024 koulutusliikelaitoksella ei ole tulossa isoja kiinteistöinvestointeja. Huomioitavana on tuleville vuosille suunnitellut tilainvestoinnit ja niiden suunnittelut vuonna 2024 sekä ratkaisut, jotka vaikuttavat liikelaitoksen toiminnan laatuun (mm. asuntola ja Seppälän kampus).

Sitovat tavoitteet
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko 4 % (30 000 €)
Tilikauden ylijäämä	Ylijäämä ennen varauksia > 0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	KAO: Yhteishaun ensisijaiset hakijat KAO: Jatkuvan haun hakijamäärä Lukio: Yhteishaun ensisijaiset hakijat	KAO: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 520 KAO: Jatkuvan haun kautta hakeneita henkilöitä >1800 Lukio: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 180
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	KAO: Suoritettuja koko tutkintoja KAO: Suoritettuja tutkinnon osia Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneet	KAO: Koko tutkinnon suorituksia on 1100 (saman verran kuin arvio vuodelle 2023). KAO: Suoritettuja tutkinnon osia 8300 Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneita on 154 (Saman verran kuin arvio vuodelle 2023)
Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1-5 KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1-5 Vastausprosentit ovat parantuneet vuoteen 2023 verraten.
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	KAO: päättökyselyn opiskelijan arvio tilanteesta valmistumisen jälkeen Lukion opiskelijoiden sijoittuminen valmistumisen jälkeen	KAO: Valmistunut opiskelija arvioi olevansa töissä toisen palveluksessa, opiskelija tai yrittäjä opintojen jälkeen > 90 % (vastausprosentti 57). Vastausprosentti on parantunut vuoteen 2023 verraten.

		Lukio: Valmistuneista on töissä tai jatko-opinnoissa useampi kuin 83 % (Tiedot saadaan noin 2 vuoden viiveellä)
KLL ja KAMK tekevät yhteistyötä opiskelijoiden ja alueen työelämän osaamistarpeiden täyttämiseksi.	KLL-KAMK yhteistyön määrä	KLL-KAMK yhteistyötä kehittävän työryhmän toiminta on vakiintunut ja yhteistyön painopisteet ja toimenpiteet etenevät suunnitelman mukaan.

Lapset ja nuoret

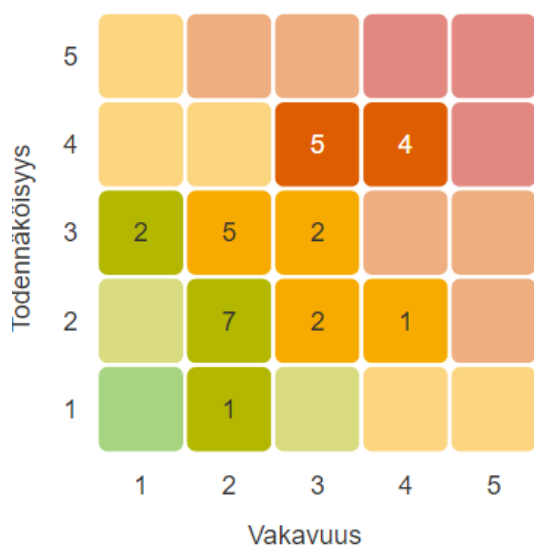
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Opiskelijoiden päätökselyn kysymys suosittelusta (0-10) Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille - kysymys	KAO: Opiskelijoiden päätökselyn suosittelisitko kysymyksen keskiarvo > 8,5 asteikolla 0-10 Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille keskiarvo > 4,5 Vastausprosentit ovat parantuneet vuoteen 2023 verraten.
Koulutusliikelaitoksen opiskelija viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Katsotaan eronneeksi % Lukio: Katsotaan eronneeksi %	KAO: Katsotaan eronneeksi % on pienempi kuin 11,2 % (Pienempi kuin vuonna 2023) Lukio: Katsotaan eronneeksi % on pienempi vuositasolla kuin 12,4 % (Koko Suomen lukio-opiskelijoiden ero prosentti)

Kestävä kehitys

Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	KAO: Keke-sertifiointi toimii kattavasti arjessa Lukio: Keke-sertifiointi vakiinnutetaan arkeen	KAO: Keke-toiminta etenee kehittämissuunnitelman mukaan (OKKA-säätiö) Lukio: Lukio on sertifioitu ja toiminta on alkanut kehittämissuunnitelman mukaan (OKKA-säätiö)
--	--	---

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Merkittävimmät riskit:

Kohde	Riskialue	Riski	RL	↓
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työn vaatavuudet kasvavat ja voi aiheuttaa osalle henkilöstöä jaksamisen haasteita.	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Asuntoloiden kuntoon liittyvien korjausinvestointien laukeaminen	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tietohallinnon uudelleen organisoinnin vaikutukset kokonaisuuden hallintaan ja kustannuksiin.	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Osaavan työvoiman saatavuus.	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Organisaation johdon varahenkilöjärjestelmä on haavoittuvainen. Osaaminen ja vastuut ovat yksittäisten ihmisten varassa.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Opetustoiminta ja siihen liittyvien prosessien tasalaatuisuus.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset heilahtelut.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kiinteistöjen määrä ja käyttöaste ei ole taloudellisesti kannattavalla tasolla.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Alueen työvoimapulaan vastaaminen.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.4.1. Vahinkoriskit	Kiinteistöjen sisäilma.	9	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.4.1. Vahinkoriskit	Uhkaavat tilanteet sisäisten tai ulkoisten henkilöiden taholta.	9	

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	<p>Sopimusten ja niihin liittyvien käytäntöjen läpikäyminen vakiinnutetaan (esim. valmistelu, sopimusajat, liitteet).</p> <p>Sopimusten toteutumista seurataan säännöllisesti ja sopimukseen merkitään kilpailutuksen yhteydessä arvioitu kokonaisarvo.</p> <p>Sopimushallintaa katselmoidaan kokonaisuutena esihenkilökokouksessa vähintään neljännesvuosittain.</p>
Taloussuunnittelu	<p>Talouden suunnittelu perustuu opiskelijamäärien sekä valtionosuuksien ja liiketoiminnan muiden tuottojen arviointiin talousraportoinnin, ennakointitiedon ja valtion talousarvioesityksen perusteella. Suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon palvelutuotanto, opiskelija- ja työelämälähtöinen koulustarjonta, koulutusliikelaitoksen oppilaitosten ja tytäryrityksen yhteistyö, kaupunkikonserniyhteistyö sekä tarvittavat kehittämis- ja tehostamistoimet. Toimintaa kehitetään rullaavaksi.</p>
Talousraportointi	<p>Johto ja esihenkilöt seuraavat vastuualueensa talouden toteutumista arjessa. Koulutusliikelaitoksen taloutta ja tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausittain esihenkilökokouksissa. Mahdolliset poikkeamat selvitetään, niihin puututaan ja tehdään tarvittavat suunnan korjaustoimet ennakoivalla otteella. Taloudesta raportoidaan johtokunnan kokouksissa. Näiden toteutumisen edellytyksenä ovat toimivat taloushallinto- ja HR-järjestelmät.</p>
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	<p>Koulutusliikelaitoksen hanketoimintaa rahoitetaan rakennerahasto-ohjelmilla, EU-erillisohjelmilla ja yhteisöaloitteilla, Kainuun maakunnan kehittämisrahalla, valtionavustuksilla, muilla kansallisilla rahoituksilla sekä omarahoitussuudella. Nämä hankkeet hallinnoidaan vuoden 2024 alusta kaupunkikonsernin LAARI-järjestelmässä kokonaisuutena.</p> <p>Koulutusliikelaitoksen sisäiseen kehittämiseen käytetään vuonna 2024 kehittämisrahastoa. Tavoitteena on toiminnan, pedagogiikan ja työelämäyhteistyön kehittäminen sekä opiskelijoiden ja opetushenkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen. Kehittämiskohteet ovat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yhteiset palvelut: Tietohallinto• KAO: Opiskelijahyvinvoinnin vahvistaminen sekä Maahanmuuttajat työhön ja koulutukseen – toiminta- ja yhteistyömallin kehittäminen• Lukio: Opiskelijahyvinvoinnin vahvistaminen <p>Ohjataan, seurataan ja raportoidaan koulutusliikelaitoksen hanketoiminnan ja kehittämisrahaston käyttösunnitelman toteutumista ydinjohtoryhmässä, esihenkilökokouksessa ja johtokunnassa.</p>

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	326,3	329,7	339,8	331	327

TULOSLASKELMA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
LIKEVAIHTO	39 442	6 835	6 496	6 460	6 410
Liiketoiminnan muut tuotot	1 744	35 531	35 373	35 073	34 773
Materiaalit ja palvelut	-12 237	-12 437	-12 437	-12 180	-12 000
Henkilöstökulut	-20 257	-21 431	-22 167	-21 740	-21 600
Poistot ja arvonalentumiset	-1 121	-1 024	-1 011	-1 000	-1 000
Liiketoiminnan muut kulut	-5 886	-5 987	-6 518	-6 400	-6 380
Liikelyli/alijäämän erät yhteensä	-37 757	-5 348	-6 760	-6 247	-6 207
LIKEYLIJÄÄMÄ (- ALIJÄÄMÄ)	1 684	1 487	-265	213	203
Korkotuotot	0				
Muut rahoitustuotot	3	4	3	3	3
Korvaus peruspääomasta	-2	-9	-30	-30	-30
Muut rahoituskulut	-6	-6	-6	-6	-6
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-12	-33	-33	-33
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	1 680	1 475	-298	180	170
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	1 680	1 475	-297	180	170
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	414	-165			
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	43	665	500		
Poistoeron, var, rahast. lis(-)/väh(+)-yht.	457	500			
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 136	1 975	203	180	170

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	2 791	1 084	713	1 180	1 170
Liikelyli- /alijäämä	1 684	71	-265	213	203
Poistot ja arvonalentumiset	1 121	1 024	1 011	1 000	1 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	-11	-33	-33	-33
Tulorahoituksen korjaukset	-9				
Investointien rahavirta	-905	-665	-936	-900	-900
Investointimenot	-939	-665	-1 086	-900	-900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25		150		
Pysyvien vastaavien luovutustulot	9				
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 885	419	-223	280	270
Rahoituksen rahavirta	-1 885				
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	419	-223	280	270

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot yhteensä	-914	-665	-936	-900	-900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25				
Investointimenot	-939	-665		-900	-900
Luonnonvara-ala			-165		
Luonnonvara-ala investointihankkeet			-145		
Rahoitusosuus			104		
Markkinointi, ICT, Media-ala			-70		
Metalliala			-140		
Autoala Vantaa			-56		
Autoala Kajaani			-90		
Rakennusala investointihanke			-65		
Rahoitusosuus			46		
Maanrakennusala			-140		
Kuusamo			-215		